

KŘEST – VEČEŘE PÁNĚ – ORDINACE

Dokumenty ekumenické konvergence z Limy

KŘEST – VEČEŘE PÁNĚ – ORDINACE.....	2
<i>Dokumenty ekumenické konvergence.....</i>	<i>2</i>
<i>ÚVODEM</i>	<i>2</i>
KŘEST.....	3
I. USTANOVENÍ KŘTU.....	3
II. SMYSL A VÝZNAM KŘTU.....	3
A. Účast na Kristově smrti a vzkříšení.....	3
B. Obrácení, odpuštění a očištění.....	4
C. Dar Ducha svatého.....	4
D. Včlenění do těla Kristova.....	4
E. Znamení království Božího.....	4
III. KŘEST A VÍRA.....	4
A. Křest věřících a křest nemluvňat.....	5
B. KŘEST - BIŘMOVÁNÍ – KONFIRMACE.....	6
C. KROKY KE VZÁJEMNÉMU UZNÁNÍ KŘTU.....	6
V. VYSLUHOVÁNÍ KŘTU.....	7
VEČEŘE PÁNĚ.....	8
I. USTANOVENÍ VEČEŘE PÁNĚ.....	8
II. SMYSL A VÝZNAM EUCHARISTIE.....	8
A. Eucharistie jako díkyčinění Otci.....	8
B. Eucharistie jako rozpomínka na Krista (ANAMNÉISIS).....	9
C. Eucharistie jako vzývání Ducha.....	10
D. Eucharistie jako obecenství věřících.....	11
E. Eucharistie jako hod království.....	11
III. SLAVENÍ VEČEŘE PÁNĚ	12
ORDINACE	13
I. POVOLÁNÍ CELÉHO LIDU BOŽÍHO.....	13
II. CÍRKEV A ORDINOVANÁ SLUŽBA.....	14
A. Ordinovaná služba	15
III. FORMY ORDINOVANÉ SLUŽBY	16
A. Biskupové, presbyteri a diakoni	16
B. Vůdčí zásady k provádění ordinované služby v církvi	17
C. Funkce biskupů, presbyterů a diaconů	17
B. Rozdílnost charismat	18
IV. POSLOUPNOST V APOŠTOLSKÉ TRADICI	18
A. Apoštolská tradice v církvi	18
B. Posloupnost apoštolské služby	19
V. ORDINACE	20
A. Smysl ordinace	20
B. Akt ordinace	20
C. Podmínky ordinace	21
VI. CESTA KE VZÁJEMNÉMU UZNÁNÍ ORDINOVANÉ SLUŽBY.....	21

KŘEST – VEČEŘE PÁNĚ – ORDINACE

Dokumenty ekumenické konvergence

Komise pro víru a řád Světové rady církví 1982

ÚVODEM

Už přes půl století věnuje ekumenické hnutí pečlivou pozornost otázkám, jež souvisí s teologií a praxí křtu, večeře Páně a úřadu v církvi (ordinace). Důvod je zřejmý: jde o otázky, do nichž se nejnápadněji promítlo rozdělení Kristovy církve, ano častokrát se tyto otázky samy staly zdrojem sporů a roztržky. Již první světová konference pro víru a řád v Lausanne (1927) pocítila jejich závažnost. Odtud se rozvinul v hnutí (později komisi) pro víru a řád dlouhý a složitý studijní proces, který před deseti lety dozrál v první pokus vyjádřit míru shody mezi různými křesťanskými tradicemi v otázkách křtu, večeře Páně a ordinace. Dokument této shody, přijatý na konferenci v Akkře (1974), je českému čtenáři přístupný v Křesťanské revui 1976.

Akkerský konsensus vyvolal ohlas vsutku mimořádný, snad i proto, že v komisi jsou zastoupeny všechny hlavní křesťanské tradice, včetně římskokatolické. Celosvětová diskuse po Akkře byla pečlivě evidována, její výsledky revidovány na konferenci v Bangalore (1978) a posléze zpracovány v dokument nový, přijaty konferencí v Limě (1982). Jeho text nyní vydáváme v českém překladu B. Sedliského. - Sluší poznamenat, že jedna z dílčích konzultací v průběhu studijního procesu se konala v Řevnicích u Prahy a že své příspěvky do diskuse o akkerském dokumentu předložily Husova čs. bohoslovecká fakulta a Československá církev evangelická. Práce komise pro víru a řád se z ČSSR účastní J. Smolík a P. Aleš.

Studijnímu procesu vydatně napomohly změny, kterými prochází sám život církvi v těchto desetiletích. Naléhavá potřeba ekumenické spolupráce a společné služby lidstvu ohroženému válkou a nespravedlností vede církve na mnoha místech ke snaze překračovat demarkační linie obnovením sestupem do větší hloubky bohoslovecké i bohoslužebné a zde revidovat ohniska sváru, vzniklá v dlouhých staletích. Tento pohyb zdaleka není u konce.

Proto také text, který uveřejňujeme, nevyjadřuje ještě plnou shodu. Na rozdíl od dokumentu z Akkry se nemluví již o konsensu, nýbrž obezřetněji o konvergenci různých tradic. K odstavcům, jež vyjadřují shodu, jsou připojeny odstavce tzv. „komentářů“, kde jsou vyloženy trvající rozdíly a naznačeny možnosti jejich překonání. Autoři výslovně upozorňují, že text nesmí být chápán jako univerzální pojednání o všech aspektech problematiky, nýbrž jen o těch, které mají přímý či nepřímý vztah k otázce vzájemného uznání. Dokument nemůže udělat víc, než podnítit církve, aby rozhovorem hleděly dospět k okamžiku, kdy navzájem uznají obě svátosti, jak jsou vysluhovány v církvi sesterské, za platné a výkon úřadu za legitimní. Tento okamžik není ještě okamžikem organického sjednocení. Ale uznání svátostí a úřadů znamená přiznat, že sesterské církvi nechybí nic podstatného, co charakterizuje křesťanskou církev. Přáli bychom si, aby také v prostředí české ekumeny předkládaný text podnítil touhu a posílil snahu společně vyznávat a oslavovat Trojjediného Boha.

Komise pro víru a řád předkládá dokument všem církvim s prosbou, aby se k němu vyjádřily na úrovni co nejrepresentativnější. Vyzývá zároveň, aby při tom byly vzaty v úvahu tyto otázky:

1. Do jaké míry nachází vaše církve v tomto textu vyjádření víru církve po staletí předávanou?

2. Jaké důsledky může vaše církev z tohoto textu vyvodit pro své vztahy a rozhovory s jinými církvemi, zvláště pak s těmi, které tento text uznávají za výraz apoštolské víry?

3. Jakou orientační pomoc poskytuje tento text vaší církvi pro její život bohoslužebný, vzdělávatelný, mravní a duchovní?

4. Jaké návrhy má vaše církev pro další práci komise pro víru a řád, a to jak co se týče tohoto textu o křtu, večeři Páně a ordinaci, tak také co se týče dlouhodobého studijního projektu s názvem „Na cestě ke společnému vyjádření apoštolské víry dnes“?

Všechny došlé odpovědi (do 31. 12. 1984) budou uspořádány, publikovány a bude jich užito v další práci komise.

Pavel Filipi

KŘEST

I. USTANOVENÍ KŘTU

1. Kořeny křesťanského křtu jsou ve službě Ježíše Nazaretského, v jeho smrti a v jeho vzkříšení. Křest je vtělení v Krista, ukřižovaného a vzkříšeného Pána; je to vstup do nové smlouvy mezi Bohem a jeho lidem. Křest je Boží dar; je vysluhován ve jméno Boha Otce, i Syna i Ducha svatého. Evangelista Matouš zaznamenal, že vzkříšený Pán, když vysílal své učedníky do světa, přikázal jim křtít (Mt 28, 18-20). Všeobecné vykonávání křtu v apoštolské církvi od nejrannějších dob je dosvědčováno v novozákonních epištolách, ve Skutcích apoštolských a ve spisech církevních otců. Církev dneška pokračuje v této praxi obřadu odevzdání se Pánu, který vylévá svou milost na svůj lid.

II. SMYSL A VÝZNAM KŘTU

2. Křest je znamením nového života v Ježíši Kristu. Spojuje pokřtěného s Kristem a s jeho lidem. Spisy Nového zákona a bohoslužebné řady církve vykládají smysl křtu různými obrazy, které vyjadřují bohatství Kristovo a bohatství darů jeho spasení. Tyto obrazy jsou někdy spojovány se symbolickým užíváním vody ve Starém zákoně. Křest je účastí na Kristově smrti a vzkříšení (Ř 6, 3-5; Ko 2,12); smytím hříchu (1K 6,11); novým zrozením (J 3, 5); osvícením Kristem (Ef 5,14); oblečením se v Krista (Ga 3,27); obnovením v Duchu svatém (Tt 3,5); záchranou z potopy (1Pt 3, 20-21); vyjitím ze zajetí (1K 10,1-2) a osvobozením v nové lidství, ve kterém jsou překonány oddělující hradby pohlaví, rasy, společenského postavení (Ga 3, 27-28; 1K 12, 13). Obrazů je mnoho, ale skutečnost je jen jedna.

A. Účast na Kristově smrti a vzkříšení

3. Křest znamená účast na životě, smrti a vzkříšení Ježíše Krista. Ježíš sestoupil do řeky Jordánu, byl pokřtěn v solidaritě s hříšníky, aby naplnil všelikou spravedlnost (Mt 3,15). Tento křest vedl Ježíše cestou trpícího služebníka, jak se projevila jeho utrpením, smrtí a vzkříšením (Mk 10,38 – 40,45). Křtem jsou křesťané vnořeni do osvobozující smrti Kristovy, v níž jsou pohřbeny jejich hříchy, kde „starý Adam“ je ukřižován s Kristem, a kde je zlomena moc hříchu. Tak ti, kteří jsou pokřtěni, již nejsou otroky hříchu, ale jsou svobodní. Plně ztotožnění se smrtí Kristovou jsou s ním pohřbeni a vzkříšení již zde a nyní k novému životu v moci vzkříšení Ježíše Krista, v důvěře, že posléze budou sjednoceni s ním ve vzkříšení, jako bylo jeho (Ř 6,3-11; Ko 2,13; 3,1; Ef 2,5-6).

B. Obrácení, odpuštění a očištění

4. Křest, který z křesťanů činí podílníky na tajemství Kristovy smrti a vzkříšení, zahrnuje v sobě vyznání hříchů a obrácení srdce. Již křest, který udílel Jan, byl křtem pokání na odpuštění hříchů (Mk 1,4). Nový zákon podtrhuje etické důsledky křtu tím, že jej popisuje jako omývání, které očišťuje tělo čistou vodou, jako vyčištění srdce ode všeho hříchu a jako akt ospravedlnění (Žd 10,22; 1Pt 3,21; Sk 22, 16; 1K 6,11). Těm, kdo jsou pokřtěni, je odpuštěno, jsou očištěni a posvěceni Kristem, a dostává se jim nové etické orientace pod vedením Ducha svatého; ale i toto je jen část zkušeností křtu.

C. Dar Ducha svatého

5. Duch svatý pracuje v životě lidí před přijetím křtu, při něm i po něm. Týž Duch zjevil Ježíše jako Syna (Mk 1,10-11) a zmocnil i sjednotil učedníky o letnicích (Sk 2). Bůh vyžívá na všechny pokřtěné osoby pomazání a zaslíbení svatého Ducha, poznamenává je pečeti a vštěpuje do jejich srdcí první závdavek dědictví, které jim patří jako synům a dcerám Božím. Duch svatý posiluje život víry v jejich srdcích až do konečného vykoupení, jež jim bude plně dáno k chvále Boží slávy (2K 1,21-22; Ef 1,13-14).

D. Včlenění do těla Kristova

6. Křest, je-li vysluhován v poslušnosti našeho Pána, je znamením a pečeti našeho společného učednictví. Ve křtu jsou křesťané uváděni do jednoty s Kristem, se sebou navzájem a s církví všech dob a míst. Náš společný křest, který nás s Kristem sjednocuje u víře, se tak stává základním svazkem jednoty. Jsme jedním lidem a jsme povoláni vyznávat a sloužit jednomu Pánu, a to na každém místě po celém světě. Spojení s Kristem, na kterém máme křtem podíl, má důležité následky pro jednotu křesťanů. „Jeden křest, jeden Bůh a Otec všech...” (Ef 4,4-6). Když se jednota křtu stane skutečností v jediné, svaté, obecné a apoštolské církvi, pak může dojít k ryzímu křesťanskému svědectví o uzdravující a smiřující lásce Boží. Proto je náš jeden křest výzvou církvím, aby překonaly své rozdělení a zjevně dokázaly vzájemné společenství.

KOMENTÁŘ (6)

Neschopnost církví uznat navzájem svou rozdílnou křestní praxi jako podíl na jediném křtu, a jejich skutečné rozdělení navzdory vzájemnému uznání křtu, dramaticky zviditelňuje fakt, že svědectví církve je vnitřně nalomeno. Rovněž okolnost, že církve někdy či někde dovolují, aby rozdíl pohlaví, rasy a sociálního postavení rozdělily tělo Kristovo, jenom dále zpochybňuje opravdovost křestní jednoty křesťanského lidu (Ga 3, 27-28) a vážně kompromituje jeho svědectví. Potřeba obnovit křestní jednotu je proto jádrem ekumenické úlohy, neboť má ústřední význam pro uskutečňování opravdového partnerství křesťanských obcí.

E. Znamení království Božího

7. Křtem začíná realita nového života, zasazeného doprostřed současného světa. Křest poskytuje účast na společenství Ducha svatého. Je znamením království Božího a života budoucího věku. Dary víry, lásky a naděje se stává křest mocí, která obepíná celou plnost života, prostírá se nade všemi národy, a předjímá den, v němž každý jazyk bude vyznávat Ježíše Krista jako Pána ke slávě Boha Otce.

III. KŘEST A VÍRA

8. Křest je jak Božím darem, tak naší lidskou odpovědí na tento dar. Hledí k růstu v míru postavy plnosti Kristovy (Ef 4,13). Všechny církve uznávají, že k přijetí spásy, ztělesněnému a vyjádřenému křtem, je nutná víra. Osobní závazek je nutný k odpovědnému členství v těle Kristově.

9. Křest se netýká jen okamžitého zážitku, ale celoživotního růstu v Krista. Ti, kteří jsou pokřtěni, jsou povoláni k tomu, aby na sobě se stále přibývajícím jasností zrcadlili slávu Páně tím, že jsou silou Ducha svatého proměňováni v jeho podobu (2K 3 18). Život křesťana je nutně životem ustavičného boje, ale také ustavičného okoušení milostí. V této no-

vé situací pokřtěný žije pro Krista, pro jeho církev a pro svět, který miluje, zatímco v naději čeká na zjevení Božího nového stvoření a na dobu, kdy Bůh bude všechno ve všem (Ř 8,18, 24; 1K 15, 22-28, 49-57).

10. Pokřtění věřící rostou v křesťanském životě víry a tím ukazují, že lidstvo může být znovuzrozeno a osvobozeno. Mají společnou odpovědnost, zde a teď, za to, že společně ponесou svědectví evangelia Ježíše Krista, osvoboditele všech lidí. Souvislost, v níž se toto společné svědectví děje, tvoří církev i svět. A v tomto společenství svědectví a služby nacházejí křesťané plný význam jednoho křtu, tohoto Božího daru všemu Božímu lidu. Stejně tak uznávají, že křest, jako křest ve smrt Kristovu, má etické důsledky, jež vyžadují nejen osobní posvěcení, ale také dávají křesťanům popud, aby usilovali o uskutečnění Boží vůle ve všech sférách života (Ř 6,9nn; Ga 3,27-28; 1Pt 2,21-4,6).

IV. PRAXE KŘTU

A. Křest věřících a křest nemluvnat

11. I když nemůžeme vyloučit, že v apoštolské době byl také prováděn křest nemluvnat, nejzřetelnější oporu v novozákonním písemnictví má křest na podkladě osobního vyznání víry. Během dějin se způsob křtu vyvíjel v různé formy. Některé církve křtí nemluvnata přinášena rodiči nebo poručníky, kteří jsou připraveni vychovávat je v církvi a s církvi v křesťanské víře. Jiné církve křtí výlučně jen dospělé věřící, kteří jsou schopni vydat osobní svědectví víry. Některé z těchto církvi vybízejí, aby nemluvnata a děti byly prezentovány a žehnány při bohoslužbách, které obvykle obsahují i poděkování za dar dítěte a závazek matky i otce ke křesťanskému rodičovství.

Všechny církve křtí věřící jiných náboženství nebo nevěrce, když přijmou křesťanskou víru a zúčastní se katechetické přípravy.

12. Jak křest věřících, tak křest nemluvnat se vysluhuje v církvi jako obecenství víry. Je-li křtěn někdo, kdo může odpovídat sám za sebe, pak nedílnou součástí křestní služby bude osobní vyznání víry. Je-li křtěno nemluvně, pak osobní odpověď bude dána v pozdější době jeho života. V obou případech křtěná osoba bude muset růst v chápání víry. Od těch, kdo byli pokřtěni na podkladě vlastního vyznání, bude vždy vyžadováno, aby ustavičně rostli v osobní odpovědi víry. V případě křtu nemluvnat je osobní vyznání očekáváno později a křesťanská výchova je zaměřena na to, aby takové vyznání vyvolala. Křest má vždy své kořeny v Kristově věrnosti až do smrti a jí také vyhláší. Je zasazen do života a víry církve; skrze svědectví celé církve ukazuje k věrnosti Boží jako k základu všeho života víry. Při každém křtu celý sbor znovu potvrzuje svou víru v Boha a bere závazek připravit prostředí pro svědectví a službu: Křest by proto měl být vždy slaven a rozvíjen v zasazení do křesťanského sboru.

KOMENTÁŘ (12)

Užíváme-li termíny „křest nemluvnat“ a „křest věřících“, musíme mít na mysli, že skutečný rozdíl je mezi těmi, kdo křtí lidi jakéhokoliv věku, a mezi těmi, kdo křtí jen ty, kdo mohou vyznat víru sami za sebe. Rozdíl mezi křtem nemluvnat a křtem dospělých ztratí svou ostrost, když rozpoznáme, že obě formy křtu jsou ztělesněním Boží vlastní iniciativy a vyjadřují odpověď víry, učiněnou ve sboru věřících.

Křest nemluvnat zdůrazňuje společnou víru a víru, kterou děti budou sdílet se svými rodiči. Nemluvně se zrodilo do porušeného světa a na této porušenosti se podílí. Křtem se nad nemluvnětem vyhláší zaslíbení i nárok evangelia. K tomu, aby křest nesl plnost ovoce, je podstatná osobní víra a věrná účast na životě církve.

Praxe křtu věřících podtrhuje výslovné vyznání křtěné osoby, jež touží po křtu a tak odpovídá na Boží milost; činí tak v obecenství víry a skrze ně.

Obě formy křtu tedy vyžadují podobný odpovědný přístup ke křesťanské výchově. Objevíme-li znovu, že křesťanská výchova je svou povahou pokračující průběžný proces, mohlo by to usnadnit vzájemné uznání různých forem křestní iniciace.

Některým církvím se zdařilo spojit tradice křtu nemluvnat a křtu věřících tak že obě možnosti pokládají za rovnocenné: jak možnost vstupu do církve na základě křtu nemluvněte, po němž později následuje vyznání víry, tak možnost křtu věřícího, jemuž v dětství předcházela prezentace a požehnání nemluvněte. Tento příklad vyzývá ostatní církve k tomu, aby uvážily, zda by nemohly přiznat stejnou hodnotu oběma alternativám v jednáních o vzájemných vztazích a o jednotě církve.

13. Křest je neopakovatelný akt. Měli bychom se vyhnout jakýmkoliv praktikám, které by bylo možno vykládat jako opakování křtu.

KOMENTÁŘ (13)

Církve, které trvaly na jedné zvláštní formě křtu nebo které měly vážné pochybnosti o autenticitě svátosti a služebnosti jiných církví, požadovaly někdy, aby lidé přicházející z jiných církevních tradic byli pokřtěni dříve, než budou přijati k plné účasti na večeři Páně. V té míře, jak církve docházejí plnějšího vzájemného pochopení a přijímání jedné druhou, a vstupují do užších vztahů při svědectví a službě, budou chtít upouštět od praktik, které by mohly zpochybňovat svátostnou neporušenost jiné církve a které by mohly snižovat neopakovatelnost svátosti křtu.

B. Křest - biřmování - konfirmace

14. V Božím spasitelném díle je neodlučitelně spojeno velikonoční tajemství Kristovy smrti a vzkříšení s letničním darem Ducha svatého. Podobně účast na Kristově smrti a vzkříšení je neodlučitelně spojena s přijetím Ducha. Křest ve svém plném významu představuje a působí obojí.

Křesťané se liší v chápání otázky, kde najít znamení daru Ducha. S obdarováním Duchem jsou spojovány různé symbolické akce. Pro některé je to sám obřad vody. Pro jiné je to pomazání posvěceným olejem (chrismatem) nebo vzkládání rukou, což některé církve nazývají konfirmací. A ještě pro jiné jsou to všechny tři obřady, neboť vidí, že Duch působí v nich všech. Všechny církve však jsou zajedno, že křesťanský křest je křtem vody a Ducha svatého.

KOMENTÁŘ (14)

(a) V některých tradicích se vysvětluje, že tak jako křest nás přizpůsobuje ukřižovanému pohřbenému a vzkříšenému Kristu, tak při biřmování dostáváme letniční dar Ducha od pomazaného Syna.

(b) Jestliže křest, jako včlenění do těla Kristova, samou svou podstatou odkazuje k eucharistické účasti na těle a krvi Kristově, vzniká otázka, jak je možno vkládat ještě mezi křest a přípuštění k večeři Páně další zvláštní obřad. Ty církve, které křtí děti, avšak odmítají, aby se účastnily eucharistie před zmíněným obřadem, by měly uvážít, zda plně postihly a přijaly důsledky křtu.

(c) Křest musí být ustavičně znovu potvrzován. Nejobvyklejší formou takového potvrzení je slavení večeře Páně. Obnova křestních slibů se může konat i při jiných příležitostech, např. při každoročním slavení paschálního mystéria či při křtu jiných osob.

C. Kroky ke vzájemnému uznání křtu

15. V rostoucí míře dochází mezi církvemi ke vzájemnému uznání křtu; ač byl vykonán v jiné církvi, je to jediný křest, pokud při něm byl vyznán Ježíš Kristus jako Pán buď samým křtěncem nebo - v případě křtu nemluvnat - církví (rodiči, poručníky, kmotry nebo shromážděným sborem) s tím, že toto vyznání bude později potvrzeno osobní vírou a závazkem. Vzájemnému uznání křtu je přiznáván význam důležitého znamení a prostředku k vyjádření křestní jednoty dané v Kristu. Kdekoliv je to možné, měly by církve vyjádřit vzájemné uznání křtu výslovně.

16. Aby dokázali překonat své rozdíly, měli by ti, kdo křtí dospělé věřící, a ti, kdo křtí i nemluvnata; znovu uvážít některé aspekty své praxe. Ti první nechť hledají způsob, jak ještě zřetelněji vyjádřit skutečnost, že děti jsou pod ochranou Boží milosti. Ti druzí nechť jsou na pozoru před praxí křtu udělovaného bez rozdílu všem a nechť mnohem vážněji vezmou svou odpovědnost za výchovu pokřtěných dětí ke zralému závazku vůči Kristu.

V. VYSLUHOVÁNÍ KŘTU

17. Křest je vysluhován vodou ve jméno Otce, Syna i Ducha svatého.

18. Při slavení křtu by měla být brána vážně i symbolika vody a její význam by neměl být umenšován. V aktu ponoření může být viditelně vyjádřena skutečnost, že ve křtu bere křesťan účast na smrti, pohřbu a vzkříšení Kristově.

KOMENTÁŘ (18)

V některých teologických tradicích používání vody naznačuje vedle kladné souvislosti s životem a požeňáním též souvislost starého a nového stvoření, a tak zjevuje význam křtu nejen pro lidské bytosti, nýbrž i pro celý kosmos. Současně představuje užívání vody očistu stvoření, umírání tomu, co je záporné a ničivé v tomto světě: ti, kteří jsou pokřtěni v tělo Kristovo, jsou účastníky obnoveného bytí.

19. Dar Ducha ve křtu může být naznačen ještě dalšími způsoby; kupř. vzkládáním rukou, nebo pomazáním nebo biřmováním; tak tomu bývalo v prvních křesťanských stáletích. Samo znamení kříže připomíná zaslíbený dar Ducha svatého, který je závdavkem a slibem toho, co teprve má přijít, až Bůh dá plné vykoupění těm, které učinil svým vlastnictvím (Ef 1,13-14). Od obnovy takových živých znamení může být očekáváno obohacení liturgie.

20. V každém obsažném řádu křtu by měly mít své místo alespoň tyto prvky: čtení textů z Písma, které se týkají křtu; vzývání Ducha svatého; odřeknutí se zlého; vyznání víry v Krista a svatou Trojici; použití vody; vyhlášení, že pokřtěné osoby nabývají nové identity synů a dcer Božích, a že jsou jako údy církve povoláni k tomu, aby svědčili o evangeliu. Některé církve se domnívají, že křesťanská iniciace není úplná, není-li zpečetěna darem Ducha svatého pokřtěnému, a bez účasti na svátosti večeře Páně.

21. Je vhodné v souvislosti s vysluhováním křtu vysvětlit i význam křtu na základě Písem (tzn. účast na Kristově smrti a vzkříšení, obrácení, omilostnění a očištění, dar Ducha svatého, zapojení do Kristova těla a znamení Božího království).

KOMENTÁŘ (21)

Současné rozhovory ukazují, že se měla věnovat větší pozornost nedorozuměním, která vznikla v souvislosti se sociálním a kulturním prostředím, ve kterém je křest konán.

(a) Udílení jména při křestní liturgii vedlo v některých částech světa k setření hranice mezi křtem a zvyklostmi, jež souvisí s udílením jména. Tyto zmatky jsou obzvláště škodlivé v kulturách převahou nekřesťanských, jestliže pokřtěný musí přijmout křesťanské

jméno, jež nemá kořeny v místní kulturní tradici. Církve by měly být opatrné při zavádění křestního řádu, aby udržely důraz na pravý křesťanský význam křtu, a aby se ubránily odcizování pokřtěného od jeho místní tradice tím, že mu vnutí cizí jméno. Jméno, které zdědil ze své původní tradice, udržuje kořeny pokřtěného v této tradici, a současně dává najevo univerzálnost křtu, začlenění do jedné, svaté, katolické a apoštolské církve, která se pne nade všemi národy země.

(b) V mnoha velkých evropských a severoamerických většinových církvích je často křest vysluhován bez úvahy všem bez rozdílu. To přispívá k tomu, že církve praktikující křest věřících, váhají uznat platnost křtu nemluvnat; tato skutečnost by měla vést ke kritičtějšímu zamyšlení nad smyslem křtu v těchto většinových církvích samých.

(c) Některé africké církve konají křest Ducha svatého bez vody, jen vzkládáním rukou i když uznávají křest ostatních církví. Je třeba prozkoumat tuto praxi a její vztah ke křtu vodou.

22. Normálně křest vysluhuje ordinovaný služebník, i když za určitých okolností se to dovoluje i jiným osobám.

23. Protože je křest niterně spojen s korporativním životem a bohoslužbou církve, měl by být i normálně vysluhován během veřejných bohoslužeb, aby se připomenul členům shromáždění jejich vlastní křest, a aby mohli přivítat do svého společenství ty, kdo byli právě pokřtěni, a jimž jsou zavázáni výchovou v křesťanské víře. Proto se hodí, aby svátost křtu byla vysluhována při velkých svátečních příležitostech, jako jsou Velikonoce, Svatodušní svátky a Zjevení Páně, jak to bylo zvykem v prvotní církvi.

VEČEŘE PÁNĚ

I. USTANOVENÍ VEČEŘE PÁNĚ

1. Církev přijímá večeři Páně jako dar od Pána. Pavel píše: „Já zajisté přijal jsem od Pána, což i vydal jsem vám, že Pán Ježíš v tu noc, v kterouž zrazen jest, vzal chléb, a díky činiv, lámal a řekl: „Vezměte, jezte, to jest tělo mé, kteréž se za vás láme. To čiňte na mou památku. Takž i kalich, když povečeřel, řka: Tento kalich jest ta nová smlouva v mé krvi. To čiňte, kolikrátkoli pítí budete, na mou památku" (1K 11,23-25; srv. Mt 26,26-29; Mk 14,22-25; L 22,14-20).

Stolování, jehož se podle novozákonních zpráv účastnil Ježíš za své pozemské služby, vyhlášovala a aktualizovala blízkost království Božího; jeho znamením bylo také nasycení zástupů. Jeho poslední večeře spojovala obecenství království Božího s bezprostředně hrozícím utrpením Ježíšovým. Po svém vzkříšení prokázal Pán svou přítomnost učedníkům v lámání chleba. A tak eucharistie pokračuje v hodech Ježíšových jak za jeho pozemského života, tak i po vzkříšení, vždycky jako znamení království Božího. Křesťané vidí předobraz večeře Páně v paschální slavnosti vzpomínky na vysvobození Izraele ze země služby a v hodu smlouvy na hoře Sinai (Ex 24). Večeře Páně je nový paschální hod církve, hod Nové smlouvy, který Kristus dal svým učedníkům jako vzpomínku (ANAMNESIS) své smrti a vzkříšení, jako předjímku večeře Beránkovy (Zj 19,9). Kristus přikázal svým učedníkům, aby si ho takto připomínali a s ním se setkávali ve svátostném hodu, jako ti, v nichž pokračuje lid Boží, až do jeho návratu. Poslední večeře, kterou slavil Kristus, byla liturgickým hodem, obsahujícím symbolická slova a činy. V důsledku toho je eucharistie svátostným exodem, ve kterém nám viditelná znamení zprostředkovávají Boží lásku v Ježíši Kristu, tu lásku, kterou Ježíš miloval své, až do konce" (J 13,1). Dostalo se jí mnoha pojmenování: kupř. večeře Páně, lámání chleba, svaté přijímání, Boží liturgie, mše. A její slavení je stále ústředním aktem bohoslužby církve.

II. SMYSL A VYZNAM EUCHARISTIE

2. Večeře Páně je v podstatě svátostí daru, který nám Bůh dává v Kristu mocí Ducha svatého. Každý křesťan přijímá tento dar spasení obecenstvím na těle a krvi Kristově. V eucharistickém hodu, v jedení chleba a pití vína nám Kristus dává obecenství sám se sebou. Bůh sám jedná, oživuje tělo Kristovo a obnovuje všechny jeho údy. V souhlasu se zaslíbením Kristovým dostává při večeři Páně každý pokřtěný úd jeho těla ujištění o odpuštění hříchů (Mt 26, 28) a zaslíbení věčného života (J 6,51-58). Přestože ve své podstatě je večeře Páně celistvým aktem, budeme zde o ní uvažovat z těchto hledisek: díkůčinění Otci, rozpomínka na Krista, vzývání Ducha svatého, obecenství věřících, hod Království.

A. Eucharistie jako díkůčinění Otci

3. Eucharistie, která obsahuje vždy jak slovo, tak svátost, je vyhlášením a oslavou Božího díla. Je to velké díkůčinění za vše, co Bůh učinil stvořením, vykoupením a posvěcením, za vše, co činí dnes v církvi a ve světě navzdory hříšnosti celého lidského pokolení, za všechno co ještě učiní až dovede své království k plnosti. Tak je eucharistie dobrořečením (BERAKAH), jímž církev vyjadřuje svou vděčnost za všechna Boží dobrodíní.

4. Eucharistie je velkou obětí chval, při níž církev promlouvá jménem celého stvoření. Neboť svět, který Bůh smířil, je přítomen při každé večeři Páně: v chlebu a víně, v osobách věřících, a v modlitbách, které pronášejí za sebe samé i za ostatní lidi. Kristus sjednocuje věřící sám se sebou a zahrnuje jejich modlitby do svých vlastních přímlov, takže věřící jsou proměňováni a jejich modlitby přijaty. Tato oběť chval je možná jen skrze Krista, v něm a s ním. Chléb a víno, plody země a lidské práce, jsou Otci přinášeny ve víře a s díkůčiněním. Večeře Páně je v tomto smyslu znamením toho, čím se má svět stát: obětí

a hymnem chval Stvořiteli, všeobecným obecenstvím v těle Kristově, královstvím spravedlnosti, lásky a pokoje v Duchu svatém.

B. Eucharistie jako rozpomínka na Krista (ANAMNÉSIS)

5. Eucharistie je zpřítomňující rozpomínkou na ukřižovaného a vzkříšeného Krista; je živoucím a účinným znamením jeho obětí jednou provždy přinesené a stále působící ve prospěch celého lidstva. Biblická představa rozpomínky, aplikována na eucharistii, slavenou Božím lidem, odkazuje na toto současné působení Božího díla.

6. V této rozpomínce je přítomen sám Kristus se vším, co pro nás a pro celé stvoření vykonal (ve svém vtělení, ponížení, službě, učení, utrpení, obětí, vzkříšení, nanebevstoupení a seslání Ducha) a udílí nám obecenství sám se sebou. Eucharistie je také předzvěstí jeho druhého příchodu (parúsie) a jeho konečného království.

7. Rozpomínka, při níž v radostné oslavě své církve jedná Kristus, je tak současně zpřítomněním (reprezentací) a předjímku (anticipací). Nejde jen o to, že si přivádíme na mysl věci minulé a jejich význam. Jde o to, že církve účinně vyhlašuje mocné Boží činy a jeho zaslíbení.

8. Reprezentace a anticipace je vyjádřena v díkůčinění a přímlovách. Církve, když si vděčně připomíná mocné činy Božího vykoupení, úpěnlivě prosí Boha, aby užitek těchto činů byl přičten všem lidem. Při díkůčinění a přímlovách se církve sjednocuje se Synem, svým nejvyšším knězem a přímlovcem (Ř 8,34; Žd 7,25). Eucharistie je svátostí jedinečné oběti Kristovy, který provždy žije, aby se za nás přimlouval. Je vzpomínkou na všechno, co Bůh učinil pro spásu tohoto světa. Bůh neopakuje to, co bylo podle jeho úmyslu uskutečněno ve vtělení, životě, smrti, vzkříšení a nanebevstoupení Kristově. To jsou události jedinečné a nemohou být opakovány ani prodlužovány. Nicméně při slavení večeře Páně přináší své přímlovy církve v obecenství s Kristem, svým nejvyšším knězem.

KOMENTÁŘ (8)

Ve světle tohoto významu eucharistie jako přímlovy je snad možno rozumět tomu, že v katolickém bohosloví se o eucharistii mluví jako o oběti smíření. Je to míněno tak, že smířčí oběť byla jen jediná - oběť na kříži; ta je však v eucharistii zpřítomňována a přinášena před Otce v přímlově Kristově a v přímlovách církve za celé lidstvo.

Ve smyslu biblického pojetí rozpomínky by snad mohly všechny církve revidovat staré spory, tykající se „obětí“ a prohloubit své pochopení důvodů, jež v jiných křesťanských tradicích vedly k přijetí, anebo zase k odmítání tohoto pojmu.

9. Základnou a pramenem vší křesťanské modlitby je „vzpomínka“ Kristova to, že on na nás pamatuje. Naše modlitby spočívají na ustavičné přímlově vzkříšeného Pána a jsou s ní spojeny. Při večeři Páně nás Kristus zplnomocňuje, abychom s ním žili, trpěli a modlili se skrze něho, jako ospravedlnění hříšníci, kteří radostně a svobodně plní jeho vůli.

10. V Kristu obětujeme sebe v živou a svatou oběť svých každodenních životů (Ř 12, 1; 1Pt 2,5); tato duchovní bohoslužba, přijatelná Bohu, dostává posilu v eucharistii, ve které jsme v lásce posvěcování a usmiřování, abychom byli služebníky smíření v tomto světě.

11. Sjednocení se svým Pánem a v obecenství se všemi svatými a mučedníky jsme, obnovováni ve smlouvě, zpečetěné Kristovou krví.

12. Protože ANAMNÉSIS Kristova je ústředním obsahem kázaného Slova i eucharistického hodu, posiluje se kázání a svátost navzájem. Slavení večeře Páně plným právem obsahuje zvěstování Slova.

13. Ve středu slavení večeře Páně stojí slova a skutky Kristovy při jejím ustanovení; eucharistický hod je svátostí těla a krve Kristovy, svátostí jeho skutečné přítomnosti. Svě zaslíbení že bude s těmi, kdo jsou jeho, až do skonání světa, naplňuje Kristus nejrůznějšími způsoby. Ale způsob přítomnosti Kristovy v eucharistii je jedinečný. Ježíš řekl nad chlebem a vínem večeře Páně: „Toto je mé tělo ... toto je má krev“. To, co Kristus prohlá-

sil, je pravdivé; a tato pravda se naplňuje pokaždé, když se vysluhuje večeře Páně. Církev vyznává Kristovu skutečnou, živoucí a aktivní přítomnost v eucharistii. I když Kristova skutečná přítomnost ve večeři Páně nezávisí na víře jednotlivce, všichni jsou zajedno v tom, že víry je třeba k tomu, abychom rozeznali tělo a krev Pán.

KOMENTÁŘ (13)

Mnoho církví věří, že slovy Ježíšovými a mocí Ducha svatého se skutečným, třebaže tajemným způsobem chléb a víno stávají tělem a krví vzkříšeného Krista, tj. živého Krista, přítomného v celé jeho plnosti. Nejhlubší realitou za znamením chleba a vína je plné bytí Kristovo který přichází, aby nás nasýtil a proměnil celé naše bytí. Jiné církve, i když věří také ve skutečnou přítomnost Kristovu ve večeři Páně, nespojují tuto přítomnost tak definitivně se. znamením chleba a vína. Je na církvích, aby rozhodly, zda by tato rozdílnost nemohla být urovnána v rámci konvergence, kterou vyjadřuje tento text.

C. Eucharistie jako vzývání Ducha

14. Duch svatý působí, že ukřižovaný a vzkříšený Pán je nám v eucharistickém hodě skutečně přítomen, a tím naplňuje zaslíbení dané ve slovech ustanovení. Středem eucharistie je jednoznačně přítomnost Kristova; proto zaslíbení, obsažené ve slovech ustanovení, je pro slavení svátosti podstatné. Avšak prvotním původcem a také konečným naplněním tohoto svátostného dění je Otec. Vtělený Boží Syn, jímž a v němž se toho dosahuje, je jejím živoucím středem. Duch svatý je nezměrnou silou lásky, která toto dění umožňuje a dává mu trvalou účinnost. Svazek mezi eucharistickou slavností a tajemstvím trojjedného Boha odhaluje úlohu Ducha svatého: je to ten, jenž působí, že historická Ježíšova slova se stávají přítomnými a živými. Ježíš ve slovech ustanovení dal církvi zaslíbení, že bude vyslyšena; proto se církev modlí za dar Ducha svatého, aby se eucharistické dění stalo realitou: realitou přítomnosti ukřižovaného a vzkříšeného Krista, dávajícího svůj život za celé lidstvo.

KOMENTÁŘ (14)

Tím nechceme eucharistickou přítomnost Kristovu spiritualizovat, nýbrž potvrdil nerozlučitelnou jednotu mezi Synem a Duchem. Tato jednotu objasňuje, že eucharistie není magickým či mechanickým aktem, nýbrž modlitbou adresovanou Otci, modlitbou, jež zdůrazňuje naprostou závislost církve na něm. V liturgii je vnitřní vztah mezi slovy ustanovení, Kristovým zaslíbením a vzáváním Ducha svatého (epiklése). Epiklése má v různých liturgických tradicích různé umístění a různý vztah ke slovům ustanovení. V nejstarších liturgiích se to chápalo tak, že skutečnost, Kristem zaslíbenou, působí celý „modlitební akt“. Duch byl vzáván, aby sestoupil jednak na shromážděný sbor, jednak na chléb a víno. Jestliže se vrátíme k takovému chápání, pak bychom se mohli dostat přes nesnáze, které se týkají zvláštního okamžiku konsekrace.

15. Mocí živoucího Slova Kristova a mocí Ducha svatého se stává chléb a víno svátostným znamením Kristova těla a krve. Těmi zůstávají pro účel svátostného obecenství.

KOMENTÁŘ (15)

V historii církve bylo mnoho různých pokusů pochopit tajemství skutečné a jedinečné přítomnosti Krista v eucharistii. Někteří se spokojili tím, že uznali tuto přítomnost, aniž se snažili ji nějak vysvětlit. Jiní považovali za nutné zdůraznit proměnu, kterou vykonal Duch svatý a Kristova slova, jejímž důsledkem je, že tu není jen obyčejný chléb a víno, nýbrž tělo Kristovo a krev Kristova. Opět jiní vypracovali výklad reálné přítomnosti Kristovy ve večeři Páně, výklad, který - ač si nečiní nárok na vyčerpávající vysvětlení významu tohoto mystéria - se snaží je chránit před zavádějícími interpretacemi.

16. Celá večeře Páně má, „epiklétický“ charakter, protože závisí na díla Ducha svatého. Ve slovech liturgie tento aspekt nachází různá vyjádření.

17. Církev jako společenství nové smlouvy důvěřivě vzývá Ducha svatého, aby jí byla posvěcena a obnovena, uvedena do plné spravedlnosti, pravdy a jednoty, a nadána silou uskutečnit své poslání ve světě.

18. Duch svatý ve večeři Páně dává závdavek království Božího: církev dostává život nového stvoření a ujištění o návratu Páně.

D. Eucharistie jako obecenství věřících

19. Eucharistické obecenství s Kristem, který sytí život církve, je současně obecenstvím uvnitř těla Kristova, jimž je církev. Skutečnost, že se dělíme o jeden chléb a jeden kalich na jednom místě, demonstruje a působí jednotu s Kristem, ale i s těmi, kdo se takto dělili ve všech dobách a na všech místech. Právě v eucharistii je plně manifestováno obecenství Božího lidu. Slavení večeře Páně má vždy co činit s celou církví a celá církev je vždy zahrnuta v každém místním vysluhování eucharistie. V té míře, v jaké si místní církev činí nárok na to, že je projevem církve celé, bude dbát toho, aby si svůj vlastní život uspořádala tak, aby v něm brala vážně i zájmy a starosti druhých církvi.

KOMENTÁŘ (19)

Od nejstarších dob byl křest chápán jako svátost, jíž byli věřící začleňováni do těla Kristova a byl na ně seslán Duch svatý. Potud, pokud bude právo pokřtěných věřících a jejich služebníků účastnit se vysluhování Páně, anebo je vést, zpochybňováno těmi, kdo se účastní nebo vedou jiné eucharistické shromáždění, bude katolicita večeře Páně málo zřetelná. V mnoha církvích dnes probíhají rozhovory o tom, zda pokřtěné děti smějí být připouštěny jako komunikanti k večeři Páně.

20. Večeře Páně obepíná všechny stránky života. Je to reprezentativní akt díkůčinění a obětování v zastoupení celého světa. Slavení večeře Páně vyžaduje smíření a vzájemné sdílení mezi všemi těmi, kteří se považují za bratry a sestry jedné rodiny Boží a je ustavičnou výzvou, abychom hledali správné vztahy i v sociálním, ekonomickém a politickém životě (Mt 5,23n; 1K 10,16n; 1K 11,20-22; Ga 3,28). Když se dělíme o tělo a krev Kristovu s druhými, prudce napadáme všechny druhy nespravedlnosti, rasismu, separace a nedostatku svobody. Obnovující milost Boží proniká a obnovuje lidskou osobnost a důstojnost právě večeří Páně. Eucharistie vtahuje věřícího do ústředního dění světových dějin. Jako účastníci eucharistie prokazujeme svou nedůslednost, jestliže se aktivně nepodílíme na pokračující nápravě situace světa a lidských podmínek. Eucharistie nám ukazuje, že naše jednání je neslučitelné se skutečností smířící přítomnosti Boží v lidských dějinách: setrvání v nespravedlivých vztazích jakéhokoliv druhu v naší společnosti, mnohonásobné rozdělení v důsledku lidské pýchy, hmotných zájmů a politické moci, a nadevše tvrdošíjnost neospravedlnitelných konfesionálních rozporů uvnitř těla Kristova: to vše nás staví pod ustavičný soud.

21. Solidarita v eucharistickém obecenství těla Kristova a odpovědné péče jednoho o druhého a o svět nacházejí pak své zvláštní liturgické výrazy: ve vzájemném odpuštění hříchů; v pozdravu pokoje; v přímlovkách za všechny; ve společném jedení chleba a pití vína; v přinášení živilů nemocným a uvězněným nebo ve slavení večeře Páně spolu s nimi. Všechny tyto projevy lásky při večeři Páně mají přímý vztah ke Kristovu vlastnímu svědectví; on byl služebníkem, na jehož služebnictví berou účast křesťané. Tak jako Bůh v Kristu vstoupil do lidské situace, tak i eucharistická liturgie je blízko ke konkrétní a obzvláštní situaci lidí. V prvotní církvi byla zvláštním výrazem tohoto rysu služba diakonů a diakonek. Tato služba má své místo mezi stolem Páně a potřebnými lidmi; tím je správně dosvědčena vykupující přítomnost Kristova ve světě.

E. Eucharistie jako hod království

22. Eucharistie nám otvírá pohled k Boží vládě, jež byla zaslíbena jako konečné obnovení stvoření, a je jejím závdavkem. Všude tam, kde je zjevována Boží milost a lidé pracují pro spravedlnost, lásku a pokoj, jsou v tomto světě přítomna znamení onoho obnovení. Večeře Páně je slavností, v níž církev vzdává Bohu díky za taková znamení a radostně slaví a předjímá příchod království v Kristu (1K 11,26; Mt 26,29).

23. Svět, jemuž je zaslíbeno obnovení, je v celém vysluhování eucharistie přítomen. Svět je přítomen v díkůčinění Otci, když církev mluví v zastoupení všeho stvoření; v památce Kristově; když církev, spojená se svým nejvyšším knězem a přímlovcem, se modlí za svět; v modlitbách za dar Ducha, když církev prosí o posvěcení a nové stvoření.

29. Údy Kristova těla, smíření ve večeři Páně, jsou povolání k tomu, aby byli služebníky smíření mezi lidmi a svědky radostí vzkříšení. Tak jako Ježíš za své pozemské tužby chodil za publikány a hříšníky a měl s nimi společenství stolu, tak jsou křesťané při eucharistií voláni k solidaritě s vyvrženými a k tomu, aby se stali znamením lásky Kristovy, který žil pro všechny, obětoval se pro všechny a nyní dává sám sebe ve večeři Páně.

25. Samo vysluhování večeře Páně je příkladem účasti církve na Božím poslání světu. Tato účast má každodenní formu ve zvěstování evangelia, ve službě bližním a ve věrné přítomnosti ve světě.

26. Eucharistie, protože je zcela Božím darem, vnáší do současného světa novou realitu, která přetváří křesťany v obraz Kristův a tím je činí jeho účinnými svědky. Večeře Páně je cennou výživou misionářům, chlebem a vínem pro poutníky na jejich apoštolském putování. Večeře Páně sytí a posiluje společenství, aby slovy i skutky vyznávalo, že Pán Ježíš Kristus dal svůj život za spasení světa. Eucharistické shromáždění se stává jedním lidem, podílejícím se na hodu jednoho Pána; a právě proto musí mít zájem, aby se shromáždili i ti, kteří jsou toho času mimo jeho viditelné hranice; vždyť Kristus pozval ke své slavnosti všechny, za něž zemřel. Pokud se křesťané nemohou sjednotit v plné obecenství kolem téhož stolu, aby při něm přijímali týž chléb a pili z téhož kalicha, bude jejich misijní svědectví oslabeno, a to jak na individuální, tak i na korporativní úrovni.

III. SLAVENÍ VEČEŘE PÁNĚ

27. Eucharistická liturgie je ve své podstatě jednotným celkem; historicky obsahuje tyto prvky různě uspořádané a s různým stupněm závažnosti:

- písně chval; - akt pokání;
- vyhlášení odpuštění;
- zvěstování slova Božího (různým způsobem) ; - vyznání víry (Kredo)
- přímlyvy za celou církev a za svět; - přípravu chleba a vína;
- díkůčinění Otci za div stvoření, vykoupení a posvěcení (odvozené od židovské tradice BERAKAH);
- Kristova slova ustanovení svátosti podle novozákonní tradice;
- památku (ANAMNÉISIS) velkých činů vykoupení, utrpení, smrti, vzkříšení, nanebevstoupení a letnic, jež daly vznik křesťanské církvi;
- vzývání Ducha svatého (EPIKLÉISIS) nad společenstvím a nad živly chleba a vína (buď před slovy ustanovení nebo po nich či na obou místech); nebo jakákoli jiná připomínka Ducha svatého, která by vhodným způsobem vyjádřila ‚epiklétický‘ charakter eucharistie;
- odevzdání věřících Bohu;
- připomínku obecenství svatých;
- modlitbu za návrat Páně a za konečné zjevení jeho království;
- „Amen“ celého shromáždění;
- modlitbu Páně;
- znamení smíření a pokoje;
- lámání chleba;
- jedení a pití ve společenství s Kristem a s každým členem církve; - závěrečný akt chvalořečení;
- požehnání a poslání.

28. Nejlepší cestou k jednotě ve slavení a obecenství stolu Páně bude, když obnovíme samu eucharistii s ohledem na učení i na liturgii v různých církvích. Církev by měla znovu prověřit své liturgie ve světle dohody o eucharistii, dokud probíhá proces jejího dosažení.

Hnutí za reformu liturgie už sblížilo církve ve způsobu vysluhování večeře Páně. Nicméně jisté liturgické odlišnosti, slučitelné s naší společnou eucharistickou vírou, pokládáme za zdravé a obohacující. Vyhlášení společné eucharistické víry neznámá uniformitu ani v liturgii ani v praxi.

KOMENTÁŘ (28)

Od dob Nového zákona přikládá církev největší důležitost trvalému užívání živlů chleba a vína, kterých použil Ježíš při své poslední večeři. V některých částech světa, kde chléb nebo víno nejsou dosažitelné, se dnes někdy tvrdí, že k lepšímu zakotvení eucharistie v každodenním životě poslouží místní jídla a nápoje. Je zapotřebí dalších studií o otázce, které prvky večeře Páně byly nezměnitelně ustanoveny Ježíšem, a které mohou být rozhodnuty v kompetenci církve.

29. Při slavení eucharistie Kristus shromažďuje, učí a sytí církve. Je to sám Kristus, který zve k tomuto hodu a on mu předsedá, je pastýřem, který vede lid Boží, je prorokem, který zvěstuje slovo Boží, je knězem, který oslavuje tajemství Boží. Ve většině církví je toto předsednictví Kristovo symbolizováno ordinovaným služebníkem církve. Ten, kdo předsedá eucharistickému hodu ve jménu Kristově, jasně vyjadřuje, že obřad není dílem či vlastnictvím těch, kdo se shromáždili; večeře Páně je přijímána jako dar Krista; který žije ve své církvi. Ten, kdo vysluhuje večeři Páně, je vyslancem, který zde zastupuje Boží iniciativu a vyjadřuje spojení místního sboru s jinými místními sbory obecné církve.

30. Křesťanská víra se slavením večeře Páně prohlubuje. Proto by večeře Páně měla být vysluhována často. Mnoho odlišností v teologii, liturgii a praxi souvisí s různou mírou častosti vysluhování večeře Páně.

31. Protože večeře Páně oslavuje vzkříšení Kristovo, bylo by vhodné, aby se slavila nejméně každou neděli. A protože je novým svátostným hodem Božího lidu, každý křesťan by měl být povzbuzován k tomu, aby přijímal svátost často.

32. Některé církve zdůrazňují to, že Kristova přítomnost v posvěcených živlech pokračuje i po vysluhování. Jiné kladou hlavní důraz na samotné vysluhování a na požívání živlů během vysluhování. Způsob, jakým se zachází se živly, vyžaduje zvláštní pozornosti. Pokud jde o praxi uchovávání živlů, každá církev by měla respektovat praxi a zbožnost druhých. Když uvážíme rozličnost praxe v církvích a současně si všimneme současné situace v procesu sblížování (konvergence), zdá se být vhodné navrhnout toto:

- na jedné straně musíme připomínat, zvláště v kázáních a vyučování, že prvotním záměrem uchovávání živlů je jejich rozdílení nemocným a těm, kdo nebyli vysluhování přítomni;

- na druhé straně musíme uznat, že nejlepším způsobem, jak prokázat úctu k živlům, jež byly použity při vysluhování eucharistie, je jejich požití; čímž nevyklučujeme, že jich bude použito při vysluhování nemocným.

33. Rostoucí vzájemné pochopení, jak je vyjadřuje tato dohoda, může pomoci církvím, aby dosáhly ve větší míře eucharistického společenství mezi sebou navzájem a tak přiblížily den, kdy Kristův rozdělený lid bude znovu viditelně spojen kolem stolu Páně.

ORDINACE

I. POVOLÁNÍ CELÉHO LIDU BOŽÍHO

1. V roztržitém světě volá Bůh celé lidstvo, aby se stalo Božím lidem. K tomu cílí si Bůh vyvolil Izrael a pak promluvil jedinečným a rozhodujícím způsobem v Ježíši Kristu,

Božím Synu. Ježíš vzal lidskou přirozenost, situaci a věc za svou vlastní, a dal sám sebe v oběť za všechny. Základem nového společenství, které se postupně buduje radostnou zvěstí evangelia a dary svátostí, je Ježíšův život služby, jeho smrt a vzkříšení. Duch svatý sjednocuje ty, kteří následují Ježíše Krista, v jedno tělo a vysílá je jako jeho svědky do světa. Patřit k církvi znamená žít v obecnství s Bohem skrze Ježíše Krista v Duchu svatém.

2. Život církve spočívá na Kristově vítězství nad silami zla a smrti, kterého dosáhl jednou provždy. Kristus nabízí odpuštění, zve k pokání a vysvobozuje od záhuby. Skrze Krista jsou lidé schopni obrátit se v chválení k Bohu a ve službě ke svým bližním. V Kristu nacházejí zdroj nového života ve svobodě, vzájemném odpuštění a lásce. Skrze Krista jsou jejich srdce a mysli upřeny k dovršení jeho království, v němž Kristovo vítězství se stane zjevným a všechny věci novými. Božím cílem je, aby se všichni lidé v Ježíši Kristu podíleli na tomto společenství.

3. Církev žije osvobozující a obnovující silou Ducha svatého. Že na Ježíše byl seslán Duch svatý, bylo dosvědčeno při jeho křtu; po jeho vzkříšení byl dán též Duch těm, kdo uvěřili ve vzkříšeného Pána, aby byli přetvořeni jako tělo Kristovo. Duch volá lidi k víře, posvěcuje je mnohými dary, dává jim sílu svědčit o evangeliu a moc sloužit v naději a lásce. Duch udržuje církev v pravdě a vede ji přes všechnu křehkost jejích údů.

4. Církev je povolána k tomu, aby vyhlášovala království Boží a byla jeho předjímkou. Dosahuje toho zvěstováním evangelia světu a svou vlastní existencí jako tělo Kristovo. V Ježíši království Boží přišlo mezi nás. On nabídl spasení hříšníkům. On kázal radostnou zvěst chudým, vysvobození zajatým, navrácení zraku slepým, vysvobození utištěným (L 4, 18). Kristus otevřel nový přístup k Otci.

Žijí-li v tomto obecnství s Bohem, jsou všichni členové církve povoláni, aby vyznali svou víru a vydali počet ze své naděje. Mají se ztotožnit s radostmi a utrpeními všech lidí, když usilují vydat svědectví službou lásky. Údy Kristova těla mají zápasit s utlačovanými za svobodu a důstojnost, zaslíbenou v příchodu království Božího. Toto poslání se musí uskutečnit v měnících se politických, sociálních a kulturních souvislostech. Aby mohli splnit toto poslání věrně, budou hledat přiměřené formy svědectví v každé situaci. Jen v takovém jednání přinesou světu závdavek radosti a slávy Božího království.

5. Duch svatý sesílá na křesťanskou obec rozdílné dary, které se navzájem doplňují. Tyto dary jsou společným majetkem celého lidu a projevují se činy služby ve sboru i ve světě. Mohou to být třeba dary sdělování evangelia slovy a skutky, dary uzdravování, dary modliteb, dary vyučování a učení se, dary služby, dary vedení a následování, dary inspirace a vize. Všichni členové obce jsou voláni k tomu, aby odhalovali za pomoci obce ty dary, které přijali, a aby jich užívali k budování církve a ke službě světu, k níž je církev vyslána.

6. Přestože církve došly k souhlasu ve všeobecném chápání povolání lidu Božího, liší se v názorech na uspořádání života církve. Obzvláště nacházíme rozdíly v názorech, týkajících se místa a forem ordinované služby. Ve snaze překonat tyto rozdíly je nutné, aby církve konaly své dílo z perspektivy povolání celého Božího lidu. Je třeba najít společnou odpověď na tuto otázku: Jak máme chápat a zřídit život církve podle vůle Boží a pod vedením Ducha svatého, aby se mohlo evangelium dále šířit a obecnství církve růst v lásce?

II. CÍRKEV A ORDINOVANÁ SLUŽBA

7. Abychom se vyhnuli zmatkům v tomto rozhovoru o ordinované službě církvi, je zapotřebí jasně vymezit, jak hodláme v následujících odstavcích užívat různých termínů.

a) Slovo CHARISMA označuje dary, které seslal Duch svatý na každého člena těla Kristova, aby budoval společenství a naplnil své povolání.

b) Slovo SLUŽBA ve svém nejširším významu označuje službu, k níž byl povolán celý lid Boží, ať už jde o jednotlivce, místní sbor či církev obecnou. SLUŽBA nebo SLUŽBY může také označovat zvláštní instituční formy, které na sebe taková služba bere.

c) Termín ORDINOVANÁ SLUŽBA se vztahuje na osoby, jež obdržely charisma a jež církev určila pro tuto službu ordinací skrze prosbu o Ducha svatého a vzkládání rukou.

d) Mnoho církví užívá slova KNĚZ, aby jím označilo určité ordinované služebníky. Protože se tohoto označení neužívá všeobecně, budeme se jeho obsahovými otázkami zabývat v tomto dokumentu v odst. 17.

A. Ordinovaná služba

8. Aby mohla církev plnit své poslání, potřebuje osoby, které by byly veřejně a trvale odpovědné za připomínání její podstatné závislosti na Ježíši Kristu, a tak uvnitř plurality darů vytvářely ohnisko jednoty. Služba těchto osob, jež byly od nejranějších dob ordinovány, je pro život a svědectví církve konstitutivní.

9. Církev nikdy neexistovala bez osob, majících specifickou autoritu a odpovědnost. Ježíš sám vybral a vyslal učedníky, aby byli svědky království (Mt 10, 1-8). Těmto Dvanácti bylo slíbeno, že budou „sedět na stolicích, soudíce dvanáctero pokolení izraelské“ (L 22, 30). Dvanácti byla přisuzována zvláštní role ve sborech první generace. Jsou svědky života a vzkříšení Páně (Sk 1,21-26). Vedou sbor v modlitbě, vyučování, lámání chleba, zvěstování a službě (Sk 2,42-47; 6,2-6 atd.). Sama existence Dvanácti a ostatních apoštolů ukazuje, že od počátku existovaly ve sborech odlišné úkoly.

KOMENTÁŘ (9)

V Novém zákoně je termín ‚apoštol‘ užíván různým způsobem. Je užíván o Dvanácti, ale také o širším kruhu učedníků. Je ho použito při Pavlovi a při ostatních, kteří jsou vysíláni vzkříšeným Kristem, aby hlásali evangelium. Role apoštolů je jak v zakládání sborů tak v misii.

10. Ježíš povolal Dvanáct, aby byli představiteli obnoveného Izraele. V tom okamžiku zastupovali celý Boží lid, a současně vykonávali zvláštní úkol uprostřed jeho společenství. Po vzkříšení jsou mezi vůdci křesťanské obce. Tak se dá říci, že apoštolé byli předobrazem církve jako celku, ale i osob, které v ní budou pověřeni zvláštní autoritou a odpovědností. Role apoštolů jako svědků vzkříšení Kristova je jedinečná a neopakovatelná. Proto je rozdíl mezi apoštolý a ordinovanými služebníky, jejichž služba je založena na službě apoštolů.

Přestože církev se v této potřebě shodnou, činí rozdílné závěry, pokud jde o připuštění žen k ordinované službě. Rostoucí počet církví již rozhodl, že neexistují biblické či teologické důvody proti ordinaci žen, a mnohé již k ní přistoupily. A přece mnohé církve trvají na tom, že v tomto směru není dovoleno na tradicích církve nic měnit.

KOMENTÁŘ (18)

Ty církve, které ordinují ženy, činí tak na základě svého pochopení evangelia a služby. Spočívá u nich na hluboce zastávaném teologickém přesvědčení, že jestliže ordinovaná služba je omezena jen na jedno pohlaví, postrádá plnost. Toto teologické přesvědčení bylo posíleno zkušenostmi let, ve kterých začlenily ženy do ordinované služby. Zjistily, že dary žen jsou stejně široké a rozličné jako mužů, a že jejich služba je stejně plně požehnána Duchem svatým, jako je služba mužů. Žádná nenašla důvody, proč by měla revidovat své rozhodnutí.

Ty církve, které neprovádějí ordinaci žen, se domnívají, že nelze ponechat stranou tradice devatenácti století, jež mluví proti ní. Věří, že nad těmito tradicemi nelze mávnout rukou jako nad projevem nedostatku úcty k účasti žen v církvi. Věří, že existují teologická hlediska, týkající se povahy lidství a christologie, a ta že tvoří střed jejich přesvědčení a chápání role žen v církvi.

Společné studium a úvahy uvnitř ekumenického obecnství všech církví by mělo doplnit rozhovor o praktických a teologických otázkách, jenž probíhá uvnitř různých církví a křesťanských tradic.

III. FORMY ORDINOVANÉ SLUŽBY

A. Biskupové, presbyteři a diakoni

19. Nový zákon nepopisuje jednotnou strukturu služby, která by mohla posloužit jako předtisk nebo jako trvalá norma pro všechnu další službu v církvi. V Novém zákoně jsou spíše popsány různé formy, které se vyskytovaly na různých místech a v různých dobách. Jak Duch svatý vedl církev v životě, bohoslužbě a misii, určité prvky prvotní různorodosti služby se dále rozvíjely a zaujaly místo v rámci univerzálnější struktury služby. Ve druhém a třetím století se ustavila v celé církvi potrojná forma ordinované služby: biskup - presbyter - diakon. V následujících stoletích služba biskupů, presbyterů a diaconů prošla pozoruhodnými změnami ve způsobu, jakým byla praktikována. V určitých krizových bodech dějin církve a v některých obcích byly trvalé funkce uspořádány i v jiných strukturách než je tato potrojná. Někdy se církev odvolávala na Nový zákon, aby tyto jiné formy ospravedlnila. Jindy zase byl zastáván názor, že je plně v kompetenci církve, aby struktury služby měnila a přizpůsobovala je změněným okolnostem.

20. Je důležité, abychom si byli vědomi změn, jimiž potrojná služba prošla v dějinách církve. Nejranější svědectví zmiňují potrojnou službu v souvislosti s místním eucharistickým společenstvím. Biskup byl vůdcem sboru. Byl ordinován a instalován k tomu, aby hlásal Slovo a předsedal slavení eucharistie. Byl obklopen kolegiem presbyterů a diaconů, kteří mu pomáhali v jeho úkolech. V tomto zařazení byla služba biskupa ohniskem jednoty uvnitř celého sboru.

21. Nicméně brzy byly funkce modifikovány. Biskupové začali čím dále tím více vykonávat dozor (EPISKOPÉ) nad několika místními sbory současně. V první generaci vykonávali EPISKOPÉ nad širší oblastí církve apoštolové. Ještě později Timoteus a Titus plnili funkci EPISKOPÉ v dané oblasti, jak máme zaznamenáno. A opět později biskupové nesli apoštolský úkol novým způsobem. Vytvářeli střed jednoty v životě a svědectví v oblastech, jež sdružovaly několik eucharistických komunit. V důsledku toho se dostává nové role presbyterům. Presbyteři se stali vůdci místních eucharistických komunit, a diakoni, jako pomocníci biskupů, dostali novou odpovědnost v širších oblastech.

KOMENTÁŘ (21)

Prvotní církev znala jak službu putujících misionářů jako byl Pavel, tak místní službu vůdců na místech, kde bylo evangelium již přijato. Na úrovni místní se organizační struktury pravděpodobně lišily podle okolností. Skutky apoštolské zmiňují v Jeruzalémě Dvanáct a Sedmero, a později Jakuba a starší; a v Antiochii zase proroky a učitele (Sk 6,1-6; 15,13-22; 13, 1). Dopisy do Korintu mluví o apoštolech, prorocích a učitelích (1K 12,28); tak také mluví dopis Římanům, který hovoří ještě o diakonech a pomocnících (Ř 16,1). Ve Filipis jsou používány sekulární termíny DIAKONOI a EPISKOPOI také pro křesťanské služebníky (Fp 1, 1). Některé z těchto služeb jsou připisovány jak ženám, tak mužům. Zatímco někteří byli ustanovováni vzkládáním rukou, v jiných případech o této proceduře není ani zmínky.

22. Přestože v Novém zákoně nemáme jednotné schéma, přestože Duch svatý mnohokrát vedl církev k tomu, aby upravila služby podle současných potřeb, a přestože i jiné formy ordinované služby docházejí požehnání darů Ducha svatého, můžeme dnes považovat formu služby biskupů, presbyterů a diaconů za vhodnou k vyjádření jednoty, kterou hledáme, a prostředek k jejímu dosažení. Historicky platí, že potrojná forma služby se stala všeobecně přijatým schématem v církvi prvních staletí a že je stále zachovávána i mnohými církvemi dnes. K naplňování svého poslání a služby potřebuje církev lidi, kteří různým způsobem vyjadřují a provádějí úkoly ordinované služby v její diaconické, presbyterské a biskupské stránce a funkci.

23. Církev jako tělo Kristovo a eschatologický lid Boží je ustavena Duchem svatým prostřednictvím rozličných darů a služeb. Mezi těmito dary je k vyjádření a ochraně jednoty těla zapotřebí služby EPISKOPÉ. Každá církev potřebuje tuto službu jednoty v nějaké formě, aby byla církví Boží, jedním tělem Kristovým, znamením jednoty všech v království Božím.

24. Potrojná struktura služby však zřetelně potřebuje reformu. V některých církvích byl kolegiální rozměr eucharistického předsednictví potlačen. V jiných zase byla omezena funkce diakonů jen na pomocnou službu při liturgii: přestali již plnit jakoukoliv funkci, která by se týkala diakonského svědectví církve. Poměr mezi presbyterií a biskupskou službou byl diskutován po staletí, a stupeň účasti presbyterů na biskupské službě je stále pro mnohé nevyřešenou otázkou dalekosáhlé ekumenické důležitosti. V některých případech církve, které formálně nedrží potrojnou formu služby, ve skutečnosti zachovaly její jisté původní struktury.

25. Tradiční potrojná forma klade tedy otázku všem církvím. Církvě, které zachovávají potrojnou formu služby, se musí samy sebe ptát, jak lze její možnosti plně rozvíjet k dosažení nejúčinnějšího svědectví církve tomuto světu. Na tomto úkolu by se měly podílet i církve, které nemají potrojnou formu služby. A ty se pak dále musí samy sebe ptát, zda tento potrojný způsob, jak se vyvinul, nemá v sobě mocný nárok na to, aby jej přijaly.

B. Vůdčí zásady k provádění ordinované služby v církvi

26. V tomto ohledu jsou důležité tři úvahy. Ordinovaná služba by se měla konat osobním, kolegiálním a společenstevním způsobem. Měla by být osobní, protože neúčinněji lze ukázat na přítomnost Kristovu v jeho lidu osobou ordinovanou ke zvěstování evangelia a k volání sboru ke službě Pánu v jednotě života a svědectví. Měla by být kolegiální, protože je třeba kolegia ordinovaných služebníků, kteří by se podíleli na společném úkolu zastupovat zájmy sboru. A konečně: důvěrný vztah mezi ordinovaným služebníkem a sborem by měl být vyjádřen společenstevním rozměrem, v němž by vykonávání ordinované služby bylo zakotveno v životě sboru a vyžadovalo by účinnou účast sboru na odhalování Boží vůle a vedení Ducha.

KOMENTÁŘ (26)

Tato tři hlediska by měla být udržována pohromadě. V různých církvích bylo příliš zdůrazňováno jedno na úkor druhého. V některých církvích osobní rozměr služby zatlačuje rozměry kolegiální a společenstevní. V jiných církvích strhuje kolegiální či společenstevní rozměr na sebe takovou důležitost, že ordinovaná služba ztrácí svůj osobní rozměr. Každá církev se musí sama sebe ptát, jak výkon ordinované služby utrpěl škodu během dějin.

Uznání ceny těchto tří rozměrů nacházím za doporučením, které přijala první světová konference pro víru a řád v Lausanne (1927). Tam čteme: "S ohledem na to, jaké místo v řádech staré církve patřilo biskupům, kolegiu presbyterů a obci věřících; s ohledem na to, že každá z těchto tří forem církevního zřízení - biskupská, presbyteriální, kongregační - došla po staletí a až dodnes přijetí ve velkých křesťanských společenstvích; a konečně s ohledem na to, že každá z těchto forem je svými zastánci považována za nezbytnou a řádnou formu církevního zřízení, vyjadřujeme své přesvědčení, že všechny tyto různé prvky, jejichž jednotlivosti musí být ještě vyjasněny, mají mít přiměřené místo v řádech života církve znovu sjednocené ..."

27. Ordinovaná služba musí být z hlediska církevního zřízení a práva uspořádána a vykonávána v církvi tak, aby každý z těchto tří rozměrů našel své přiměřené vyjádření. V místním eucharistickém společenství je zapotřebí, aby ordinovaný služebník jednal spolu s kolegiem. Velký důraz by měl být položen na aktivní spoluúčast všech členů v životě a rozhodování ve sboru. Na oblastní úrovni je rovněž zapotřebí ordinovaného služebníka, který by vykonával sjednocující službu. Kolektivní a sborový rozměr najde své vyjádření v pravidelných zastupitelských synodálních shromážděních.

C. Funkce biskupů, presbyterů a diakonů

28. Co se tedy dá říci o funkci a titulech biskupů, presbyterů a diakonů? Ke vzájemnému uznání ordinované služby není zapotřebí jednotné odpovědi na tuto otázku. Nicméně zkusmo nabízíme tyto úvahy o funkcích.

29. Biskupové káží Slovo, předsedají svátostem a zástupně vykonávají kázeň jako pastýři a nositelé služby dohledu, kontinuity a jednoty církve. Mají pastýřský dohled nad oblastí, do níž byli povoláni. Slouží apostolicitě a jednotě církevního učení, bohoslužby a

svátostného života. Mají odpovědnost za vedení misie církve. Spojují křesťanské sbory ve své oblasti se širší církví a církev obecnou se svými sbory. Společně s presbytery a diakony a celým sborem jsou odpovědní za řádné předávání služebné autority v církvi.

30. Presbyteři slouží jako pastýřští služebníci Slova a svátostí v místním eucharistickém sboru. Jsou to kazatelé a učitelé víry, vykonávají pastýřskou péči a nesou odpovědnost za kázeň sboru tak, aby svět uvěřil a aby všichni členové církve byli posílení, obnovení a vybaveni ke službě. Presbyteři mají zvláštní odpovědnost za přípravu členů ke křesťanskému životu a službě.

31. Diakoni představují církvi její povolání ke službě světu. Tím, že bojují s obrovským množstvím potřeb společnosti a jednotlivců, osvětlují diakoni vzájemnou závislost bohoslužby a služby v církevním životě. Mají odpovědnost i za bohoslužby sboru: kupříkladu předčítají Písmo, káží a vedou sbor v modlitbách. Pomáhají při vyučování sboru. Vykonávají službu lásky ve sboru. Plní některé administrativní úkoly a mohou být zvoleni k odpovědnosti za vedení sboru.

KOMENTÁŘ (31)

V mnoha církvích je dnes značná nejistota o potřebě, zdůvodnění, postavení ve funkcích diakonů. V jakém smyslu může být diakonát považován za součást ordinované služby? Čím se odlišuje od ostatních služeb v církvi (katechetů, hudebníků apod.)? Proč mají být diakoni ordinováni, když ostatní služby ordinaci nedostávají? Jsou-li ordinováni, dostávají ordinaci v plném smyslu slova, nebo je jejich ordinace jen předstupněm k ordinaci presbyterů? V mnoha církvích se dnes jeví silné tendence navrátit diakonát jako ordinovanou službu s vlastní důstojností a s úmyslem, že bude vykonáván po celý život. Postupem sblížení církvi může dojít k tomu, že se v tomto úřadě spojí služby již dnes existující v různých formách a **pod** různými jmény. Neměli bychom považovat za překážku vzájemného uznání ordinovaných služeb právě rozdíly ve zřízení diakonské služby.

B. Rozdílnost charismat

32. Společenství, které žije v moci Ducha svatého, bude charakterizováno rozličností charismat. Duch svatý je dárcem rozličných darů, které obohacují život obecnství. Ke zvýšení jejich účinnosti uzná sbor veřejně některá z těchto obdarování. Některá budou sloužit trvalým potřebám sboru, jiná budou jen dočasná. Mužové a ženy v komunitách náboženských řádů plní službu, jež má zvláštní důležitost pro život církve. Ordinovaná služba, která je sama obdarováním, nesmí být na překážku rozličnosti těchto charismat. Naopak, pomůže sboru odhalit dary, seslané Duchem svatým a vyzbrojí údy tohoto těla ke službě nejrůznějšími způsoby.

33. Byly doby v dějinách církve, kdy pravda evangelia mohla být udržena jen prorockými a charismatickými vůdci. Nové impulsy si často mohly najít cestu do života církve jedině neobvyklými způsoby. Někdy i reformy si vyžádaly zvláštní služby. Ordinovaní služebníci a celé sbory proto musí být citliví pro výzvy těchto zvláštních služeb.

IV. POSLOUPNOST V APOŠTOLSKÉ TRADICI

A. Apoštolská tradice v církvi

34. V Krédu vyznává církev, že je církvi apoštolskou. Církev žije v kontinuitě s apoštolami a jejich zvěstováním. Týž Pán, který vyslal apoštolu, pokračuje ve své přítomnosti v církvi. Duch svatý udržuje církev v apoštolské tradici až do naplnění dějin v království Božím. Apoštolská tradice znamená kontinuitu trvalých znaků apoštolské církve: svědectví o apoštolské víře, zvěstování a nové vykládání evangelia, vysluhování křtu a večeře Páně, předávání odpovědnosti za službu, obecnství modlitby, lásky, radosti a utrpení, služba nemocným a potřebným, jednota místních církví a sdílení se v darech, jež Pán dává každé z nich.

KOMENTÁŘ (34)

Apoštolové jako svědci života a vzkříšení Kristova jim vyslaní jsou původními tradenty evangelia, podání o spasitelných slovech a skutcích Ježíše Krista, jež jsou základem života církve. Tato apoštolská tradice pokračuje dějinami a spojuje církve s jejím původcem v Kristu a se sborem apoštolů. Součástí apoštolské tradice je apoštolská posloupnost služby, která slouží kontinuitě církve v životě v Kristu a její věrnosti slovům a skutkům Ježíšovým, jak jí byly předány apoštolů. Služebníci ustanovení apoštolů a pak EPISKOPOI církve byli prvními strážci tohoto přenášení apoštolské tradice; dosvědčovali apoštolskou posloupnost služby, jež pokračovala prostřednictvím biskupů prvotní církve v kolegiu s presbytery a diakony uvnitř křesťanského obecnství. Měli bychom proto dělat rozdíl mezi apoštolskou tradicí celé církve a posloupností apoštolské služby.

B. Posloupnost apoštolské služby

35. Prvotní projev apoštolské posloupnosti najdeme v apoštolské tradici církve jako celku. Posloupnost je výrazem trvalosti, a proto i kontinuity Kristova vlastního poslání, na kterém se církve podílí. Uvnitř církve má ordinovaná služba zvláštní úkol zachovat a aktualizovat apoštolskou víru. Proto řádné předávání ordinované služby je mocným výrazem kontinuity církve v běhu dějin; podtrhuje také povolání ordinovaného služebníka jako strážce víry. Tam, kde církve přikládají jen malou důležitost řádnému přenášení, měly by se samy sebe ptát, zda by neměly změnit své chápání kontinuity apoštolské tradice. Na druhé straně tam, kde ordinovaná služba neslouží přiměřeným způsobem ke zvěstování apoštolské víry, se musí církve ptát, zda jejich struktury služby nepotřebují reformu.

36. Za určitých dějinných okolností rostoucí církve v prvních stoletích byla posloupnost biskupů jedním ze způsobů, spolu s předáváním evangelia a životem sborů, jak vyjádřit apoštolskou tradici církve. Tato posloupnost byla chápána jako sloužící, symbolizující a chránící kontinuitu apoštolské víry a obecnství.

KOMENTÁŘ (36)

V prvotní církvi bylo spojení mezi episkopátem a apoštolským obecnstvím chápáno dvojnásobným způsobem. Klement Římský spojoval poslání biskupů s vysláním Kristovým od Otce a vysláním apoštolů od Krista (Kor. 42, 44). To učinilo z biskupa následníka apoštolů, zajišťujícího trvalost apoštolského poslání církve. Klementův prvotní zájem se týkal prostředků, jimiž je zajištěna, díky apoštolské posloupnosti, historická kontinuita Kristovy přítomnosti. Pro Ignatia z Antiochie (Magn. 6,1; 3,1. 2; Trall. 3,1) v osobě biskupa, obklopeného presbytery, je trvale přítomen Kristus, obklopený Dvanácti. Ignatius se dívá na křesťanský sbor shromážděný kolem biskupa uprostřed presbyterů a diaconů jako na aktuální projev v duchu apoštolského obecnství. Znamení apoštolské posloupnosti tak nejen poukazuje na historickou souvislost, ale je také projevem aktuální duchovní skutečnosti.

37. V církvích, které praktikují apoštolskou posloupnost cestou episkopátu, je stále více uznáváno, že kontinuita apoštolské víry, bohoslužby a misie byla zachována i v těch církvích, jež nepodržely formu historického episkopátu. Toto uznání dochází další podpory ve skutečnosti, že realita a funkce episkopální služby byla zachována mnohými církvemi i bez titulu ‚biskup‘. Kupříkladu ordinace je v nich konána osobami, jimž církve přiznala autoritu přenášet závazky služby.

38. Tyto úvahy nezmenšují důležitost biskupské služby. Naopak umožňují církvím, které nezachovaly episkopát, vážít si biskupské posloupnosti jako znamení, i když ne záruky, kontinuity a jednoty církve. Dnes vyjadřují církve ochotu, a to i ty, které jednají o sjednocení, přijmout biskupskou posloupnost jako znamení apostolicity života celé církve. Avšak současně nemohou přijmout jakýkoliv náznak, že by jejich služby, dosud konané podle jejich tradice, neměly mít platnost až do okamžiku, kdy vstoupí do již existující linie biskupské posloupnosti. Jejich přijetí biskupské posloupnosti nejlépe rozšíří jednotu celé církve, bude-li součástí širšího procesu, jímž episkopální církve samy znovu získají ztracenou jednotu.

V. ORDINACE

A. Smysl ordinace

39. Církev ordinuje některé ze svých členů ke službě ve jménu Kristově vzýváním Ducha svatého a vzkládáním rukou (1Tm 4,14; 2Tm 1,6); tím, že tak činí, snaží se pokračovat v poslání apoštolů a zůstávat věrnou jejich učení. Akt ordinace těmi, kdo byli určeni k této službě, dosvědčuje svazek církve s Ježíšem Kristem a apoštolským svědectvím, připomínaje současně, že je to právě vzkříšený Pán, kdo vpravdě ordinuje a kdo udílí svůj dar. Ordinováním se církev pod vedením Ducha svatého stará o věrné hlásání evangelia a o pokornou službu ve jménu Kristově. Vzkládání rukou je znamením daru Ducha, viditelně prokazujícím skutečnost, že tato služba byla ustanovena zjevením dovršeným v Kristu a připomínajícím církvi, aby k němu vyhlížela jako k jedinému zdroji svého poslání. Tato ordinace nicméně může mít různé záměry podle specifických úkolů biskupů, presbyterů a diaconů, jak se to jeví v bohoslužebných pořádcích ordinace.

KOMENTÁŘ (39)

Je jasné, že církve mají různé způsoby ordinace, a že by bylo špatné, kdybychom z nich chtěli vybrat jediný jako výhradně platný. Na druhé straně jestliže jsou církve ochotny uznat jedna druhou ve znamení apoštolské posloupnosti, pak by mělo následovat i uznání a respektování staré tradice, že právě biskup má ordinovat za účasti celého sboru.

40. Máme-li mluvit přesně, pak ordinace označuje akt Boží a akt sboru; jím jsou ordinováni posílení Duchem ke svému úkolu a jsou podpírání uznáním a modlitbami sboru.

KOMENTÁŘ (40)

Původní novozákonní termíny pro ordinaci jsou spíše jednoduché a popisné. Píše se o skutečnosti pověření. Je popsáno i vzkládání rukou. Modlitba za Ducha svatého se koná. Na základě těchto údajů pak různé tradice vybudovaly různé interpretace.

Je jasné, že existuje určitá rozdílnost v nevyssloveném kulturním zasazení řeckého CHEIROTONEIN (vzkládat ruce) a latinského ORDO či ORDINARE (řád či stav; uvádět do stavu]. Nový zákon používá první termín tak, že si pro něj vypůjčuje světský význam „ustanovit, jmenovat“ (Sk 14, 23; 2 K 8, 19), což zase je odvozeno od původního významu vztahení ruky at' už k označení osoby, nebo k hlasování. Někteří učenci vidí ve slovesu CHEIROTONEIN odkaz na akt vzkládání rukou, vzhledem k doslovnému popsání této činnosti na zdánlivě paralelních místech jako Sk 6,6; 8,17; 13,3; 19,6; 1Tm 4,14; 2Tm 1,6. ORDO a ORDINARE na druhé straně je termín odvozený z římského zákona, kde se jím naznačuje zvláštní postavení určité skupiny, odlišující se od prostého lidu (plebs]; srv. označena ORDO CLARISSIMUS pro římský senát. Výchozí bod jakékoliv pojmové konstrukce při užívání těchto termínů silně ovlivní to, co bude chápáno jako samozřejmě dané v myšlení i jednání, jež z tohoto užívání poplynou.

B. Akt ordinace

41. Dlouhá a prvotní křesťanská tradice staví ordinaci do souvislosti s bohoslužbou a obzvláště s večeří Páně. Takové umístění udržuje porozumění ordinaci jako aktu celého sboru, a ne jen určitého stavu nebo dokonce ordinovaného jednotlivce. Ordinační akt vzkládání rukou těmi, kdo jsou k tomu pověřeni, je současně aktem vzývání Ducha svatého (EPIKLÉISIS), svátostným znamením a přiznáním darů a závazkem.

42. (a) Ordinace je vzýváním Boha, aby se novému služebníku dostalo daru Ducha svatého v novém vztahu, který je zde vytvářen mezi služebníkem a místním sborem, a intencionálně též církvi povšechnou. Jinakost Boží iniciativy, jejímž je ordinovaný služebník znamením, je zde uznávána v samotném aktu ordinace. „Duch kam chce, věje“ (J 3, 3): vzývání Ducha v sobě zahrnuje absolutní závislost na Bohu, pokud jde o výsledek modlitby. To znamená, že Duch může uvést do pohybu nové síly a otevřít nové možnosti „mnohem hojněji než my prosíme aneb rozumíme“ (Ef 3,20).

43. (b) Ordinace je znamením splnění této modlitby Pánem, který dává dar ordinované služby. Výsledek modlitby církve k Duchu svatému závisí na Boží svobodě, ale církev ordinuje ve víře, že Bůh - věrný svým zaslíbením v Kristu svátostně vstoupí do nahodilých dějinných forem lidských vztahů a použije jich pro své úmysly. Ordinace je zna-

mením, konaným ve víře, že označený duchovní vztah se uskutečňuje skrze promluvená slova, vykonaná gesta a použité formy, v nich a s nimi.

44. (c) Ordinace je akt, jimž církve uznává při ordinovaném dary Ducha; je závazkem jak církve, tak ordinovaného k novému vztahu. Tím, že v aktu ordinace sbor nového služebníka přijímá, uznává dary dané onomu služebníkovu a zavazuje se k otevřenosti vůči nim. Stejně ti, kteří jsou ordinováni, nabízejí své dary církvi a zavazují se nést břemena a příležitost nové autority a odpovědnosti. Současně vstupují do kolegiálního vztahu s ostatními ordinovanými služebníky.

C. Podmínky ordinace

45. Lidé jsou k ordinované službě povolávání různým způsobem. Je zde osobní vědomí povolání Páně, abych se oddal ordinované službě. Toto povolání je možno rozeznat buď osobní modlitbou či rozvažováním, stejně jako pobídkou, příkladem, povzbuzením, vedením, přicházejícím od rodiny, přátel, sboru, učitelů či jiných církevních autorit. Takové povolání musí být potvrzeno církevním uznáním talentů a darů oné osoby, ať už daných od přirozenosti či duchovně, jež jsou zapotřebí k vykonávání služby. Bůh může pro ordinovanou službu užít jak osob žijících v celibátu, tak těch, kdo žijí v manželství.

46. Ordinované osoby mohou být profesionálními služebníky v tom smyslu, že od církve dostávají své platy. Ale církve může ordinovati osoby, které setrvávají v jiných povoláních či zaměstnáních.

47. Kandidáti pro ordinovanou službu musí mít vhodnou přípravu studiem Písem a teologie, modlitbami a zbožností, seznámením se se sociálními a lidskými realitami současného světa. V některých případech se může tato příprava konat způsobem i jiným, než je dlouhé akademické studium. Toto období výcviku přezkouší, rozvine a potvrdí kandidátovo povolání, nebo jeho chápání upraví.

48. Počáteční závazek k ordinované službě by měl být učiněn bez jakýchkoliv výhrad a časového omezení. A přece dočasné přerušení služby není neslučitelné s ordinací. Pokračování v ordinované službě vyžaduje souhlas církve, ale nevyžaduje žádnou novou ordinaci. V uznání, že je charisma služby dáno Bohem, není ordinace ke zvláštní ordinované službě nikdy opakována.

49. Požadavky, které jedna církev pokládá za podmínku ordinace, nelze považovat za všeobecně platné a nesmí být základem k neuznávání služby v jiných církvích.

50. Církve, které odmítají uvažovat o kandidátech pro ordinovanou službu na podkladě toho, že mají nějakou tělesnou vadu nebo proto, že patří k jisté rase či sociální skupině, by měly přehodnotit svou praxi. Toto přehodnocení je obzvláště důležité dnes s ohledem na množství experimentů s novými formami služby, s nimiž církve přistupují k modernímu světu.

VI. CESTA KE VZÁJEMNÉMU UZNÁNÍ ORDINOVANÉ SLUŽBY

51. Máme-li pokročit ke vzájemnému uznávání služeb, je potřebí uvědomělého úsilí. Všechny církve potřebují přezkoušet formy ordinované služby a zjistit, do jaké míry zůstaly církve věrny původním záměrům této služby. Církve se musí připravit na obnovu svého chápání a své praxe ordinované služby.

52. Mezi záležitostmi, které je třeba propracovat na cestě ke vzájemnému uznání služeb, má zvláštní důležitost apoštolská posloupnost. Církve mohou vzájemně uzнат v ekumenickém rozhovoru své služby, jestliže se navzájem ujistí o úmyslu předávat službu Slova a svátostí v návaznosti na apoštolskou dobu. Akt předávání by měl být prováděn v souhlase s apoštolskou tradicí, která obsahuje vzývání Ducha svatého a vzkládání rukou.

53. Abychom dosáhli vzájemného uznání, je zapotřebí různých kroků od různých církví. Kupříkladu:

aj Od církví, které zachovaly biskupskou posloupnost, bude žádáno, aby uznaly jak apoštolský obsah ordinované služby v církvích, které tuto posloupnost nezachovaly, tak také existenci služby EPISKOPÉ v různých podobách v těchto církvích.

b) Církev, které biskupskou posloupnost nezachovaly, ale žijí ve věrné kontinuitě s apoštolskou vírou a posláním, mají službu Slova a svátostí, jak je zřejmé na víře, praxi a životě těchto církví. Od těchto církví bude žádáno, aby si uvědomily, že kontinuita s církví apoštolů je hluboce vyjádřena v postupném vzkládání rukou konaným biskupy a že, ačkoliv třeba nepostrádají nepřetržitost apoštolské tradice, toto znamení posiluje a prohlubuje zmíněnou kontinuitu. Mohou pak pocítit potřebu toto znamení biskupské posloupnosti znovu objevit.

54. Některé církve ordinují jak muže, tak ženy, jiné ordinují jen muže. Rozdíly v této záležitosti vytvářejí překážky ke vzájemnému uznávání služeb. Ale tyto překážky nesmíme považovat za nepřekonatelné závady v dalším úsilí o vzájemné uznání. V otevřenosti jednoho ke druhému leží možnost, aby Duch promluvil k Jedné církvi skrze pohledy církve druhé. Ekumenické úvahy by proto měly povzbudit církve, aby pohleděly tváří v tvář této otázce, a ne je od toho odrazovat.

55. Vzájemné uznání církví a jejich služeb zahrnuje v sobě nejen rozhodnutí příslušných autorit, ale i liturgický akt, v němž by byla jednota veřejně manifestována. Jsou navrženy různé formy takového veřejného aktu: vzájemné vzkládání rukou, koncelebrace večeře Páně, slavnostní bohoslužba bez zvláštního ritu uznání, předčítání dokumentu o spojení během konání slavnosti. Žádná zvláštní liturgická forma není absolutně nezbytná, ale v každém případě je třeba dosažení vzájemného uznání veřejně vyhlásit. Společné vysluhování eucharistie by jistě bylo vhodným místem k takovému aktu.

Zdroj: *Křest, Večeře Páně, Ordinance – Dokumenty ekumenické konvergence, Komise pro víru a řád Světové rady církví, 1982*